

MEGJELEN
minden
P É N T E K E N .

Előfizetési díj:
Egész évre... 6 frt. —
Fél évre... 3 „ —
Negyed évre... 1 „ 50

DÉLIBÁB.

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi heti lap.

Felelős szerkesztő és kiadó: Gróf CSÁKY ALFONS.

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓ-HIVATAL:
Varga-utcán 2256 sz.
KÉZIRATOK
nem adatnak vissza.

Hirdetések
a legjutányosabb ár
mellett vétetnek fel.

II. ÉVFOLYAM.

DEBRECZEN, 1878. SZEPTEMBER 20.

38. SZÁM.

Egyedül.

Renn ha bolygok messze, mélyen
A vadonnak sűrűjében,
Hol körösleg szerte-széjjel
Oly sötét van mint az éjjel;
Hol az árva, lassu esermely
Lopva illan, szólni sem mer;
Hol halálos félelemben
A szellő még meg se lebben
S mozdulatlan függ alomb,
Mint a lelken csügg a gond;
Hova nap, hold és a csillag
Soha fényt be nem bocsát;
Hol nem szállong édes illat,
Nincs madárdal, nincs virág
És a titkos, síri esendtül
Lélek és test összerendül
S megborzaszt a félelem:
Téged látlak szüntelen!
S kinn ha bolygok szertesztét
A mezőkön tévedezve,
Hol virágok, fűvek ezre
Küldi hozzám lágy nesztét;
Hol a esermely gyors futással
Enyeleg a parti sással
S kis virágok ezredének
Csókot, bókot integet,
Miktől e sok piezi lélek
Boldog mondhatatlanul
S esábitó ölébe hull;
Hol a gerle lombba bujva
Epedő szerelmét bújja
S tarka, vig madársereg
Száll, füttyöl és csicsereg;
Hol a játszi, röpke szél
Annyi szépet sug, beszél
S mig reája figyelek,
Fürteimmal enyeleg;
Hol a mennybolt tisztá kéke
Szüntelen reám nevet

S örök áldás, örök béke
Ömlí által lelkemet
S boldog vagyok végtelen:
Téged látlak szüntelen!
Képed mindig reám ragyog
S mégis mindig magam vagyok!...

Dengi János.

Az orr tragoediája.

— Vig beszély. —

Irta Lauka Gusztáv.

Nincs háládatlanabb valami, mint az emberi szépség fogalma felett vitázni, Ha valakinek ez vagy amaz tetszik, nehéz lesz azt arról lebeszélni. A gondviselés kegyes volt akként intézkedni, hogy senki se maradjon vigasztalás nélkül.

Hányan vannak, kiknek a vörös haj ideáljuk! Bizonyos költő barátom mindig a buldogg arczról phantazirozik. Vannak, kik a kancsal szembe szerelmesek. Ennek barna kell, annak szőke!

Utoljára is beleszeretünk egyetlen pillantásba, vonásba, vagy mosolygásba. — Ha pedig egyszer igazán beleszerettünk, ugyan csak jeles szónoknak kell lennie, aki érzelmeinken rést törhet, vagy azokat megváltoztathatja.

E részben a legerősebb nyomást a szülék, legközelebbi rokonok és jóbarátok szokták gyakorolni.

Ők leghajlandóbbak választottaink felett élczelni, sőt gunyolódni. Sőt a mi még bosszantóbb, mikor ők akarnának vagy szeretnének megházasítani, akkor a pulykát is páva gyanánt mutatják be.

Pedig a házasság nem tréfa ám!

A lakoma-esömört még kenéssel ki lehet gyógyítani, de a nászcsömörön azután nem igen segít se a bodzaforrázat, se a franczbrantvein.

Kétszer nem szoktunk meghalni. Az érzésben is csak egy halál van.

Aki Boldizsárnak meghalt, az csak Menyusnak támadhat fel.

Hadd forogjon tehát az érzelmi élet elfogadott

tengelyén. Ne feszélyezzünk senkit tetszésében és izlésében. Különben is mindenki szép és aesthetikus, míg modorában, izlésében, magatartásában és toilettejében, tiszta és folttalan.

Én a magam részéről pedig meglehetősen változatos voltam egész életemben — a Sommás Habakuk és Szuszi Sofronia szivbeli szövetségét tökéletesen indokoltnak találom.

Igaz, hogy a narancsszínű haj és pisze orr nem tartozik az elfogadottabb szépség-részletek közé, de épen azért, mert ritkaságok, ha hatni bírtak, hatásuk tartósabb és erőteljesebb.

Sofronia vörös volt, szeplős és pisze!

Termete illő helyet foglalt volna el a Canova műtermében, lábai és kezei azon édes emlék-képek között, amelyek szemléletében XIV. Lajos öreg napjaiban gyönyörködött.

Bőre fehérebb volt, mint a Dawalagiri hava, finomabb mint a vizahólyag, simább mint a pergament.

Hát a gömbölyű kis száj, piros ajkak és elefántcsont fogak!

A nyak tőkély gyűrűcskéivel, és a kebel biscajjai halmaival.

Bizony-bizony mondom nektek, gazdag kárpótlás egy hibás orrért.

Habakuk okos ember volt, elfogulatlanul tette meg az összehasonlítást, számba vett kárt és hasznot, és megszerette Sofroniát.

Habakuk nem hasonlított nevéhez, csinos és elegans ember volt. — Jelleméről csak azért nem szólhatunk határozottan, mert valami biztosító társulatnál volt alkalmazva.

Sofronia egyetlen gyermeke volt Szuszi Maczedonak, aki valaha ezred-veterinarius volt, most pedig megszerzett vagyónkájából nyugalomban élt és legnagyobb örömét az ünnepi kuglizásokban találta.

Habakuk és Maczedon a kugli-parthienál ismerkedtek meg. Maczedon nyolczat ütött, Habakuk ugyanannyit. — megszerették egymást.

Hősünk Sofroniát még ekkor nem látta.

A Somos nevű erdőben tartott népünnepély alkalmával látták egymást először.

Nyílt titok, hogy a körszemle alkalmával Habakuk nagyobb hatást gyakorolt Sofroniára, mint Sofronia Habakukra.

Habakuk szerette ugyan a vörös színt, de összhangzóbb kiadásban.

Az orral csak a francia négyes alatt tudott kibékülni. Ez a béke azonban őszintébb volt, mint az orosz és törökök közti paczifikáció, — úgy hogy a multság végeztével, mint érdekeltek hagyták el egymást.

Sofronia a deli lovaggal álmodott.

Habakuk repülő orral.

Almában kimondhatlan örömet érzett, mikor az orrt szárnyain magasra emelkedni, s a fellegek közt végképen eltűnni szemlélte.

Álom volt, de kedves álom.

— Minő kegyetlensége a sorsnak, olyan természet-hez és bőrhöz olyan orrt, mint a Szuszi Sofroniáé, — jegyzé meg az egyik czimbora.

— Mindössze forma-hiba, a nélkül, hogy az egész becsét és értékét tulságosan veszélyeztetné — válaszolt Habakuk azon nyugalommal, mely a veterinariusokat jellemzi.

— Nem adnád ide a tánczosnéd orrát nyeregnek?

Ha az ember fecskét lö golyóbissal, még akkor is ki van téve az ilyen baráti élczeknek.

Hivatal-társának e megjegyzése már kissé bántotta.

— Beszélj atyjával, az a lovakkal érthetőbben tud társalogni.

Minthogy megigérte, pár nap múlva Habakuk meglátogatta Sofroniát.

A háznál csint, izlést, és kényelmet talált. Még zongora is volt a fogadó teremben.

Kisebb városokban azon időben a zongorázás még nem nagyon divatozott. A klimpi-klampirozás miatt még háborítlanul nyugodhattak az emberek. A zongorázás kiválóbb családok számára volt fentartva; akik e hangszeren legalább is annyira kiművelték magokat, hogy ha a klaviatúrán végig szalaszták ujjait, nem kényszeríték futamodásra a szomszédokat.

— Kivántam tisztelkedni!...

— Örülök, hogy szerencsém van...

— Hogy volt nagysád a tánczvigalommal megelégedve?

— Jobban, mint akármelyik farsangi tánczmulatsággal. — Ezeket mondva és hangsúlyozva, Sofronia pár percze Habakukon felejté tekintetét. — És ön?

— Minden tour az emlékezés egy-egy kedves virágának adott életet keblemben.

Megjegyzendő, hogy az erdei ünnepélyen Habakuk csak Sofroniával tánczolt.

A társalgás kezdete valami nagy szellemességet ugyan nem árult el, de annyit mégis igazolni látszott, hogy Babuk és Fónia nem idegenkednek egymástól.

— Nagysád zongorázik is!?

— Szabad órámban magamnak választott szórakozásul. Mucek urtól tanultam.

Mucek ur azelőtt orgonista volt, de mert a bort jobban szerette, mint a lythurgiát, minden orgona mellől elkergették. Igen ügyes tanmethodusa volt, hamarosan, de roszul betanítani. Tanítványai valóságos függilykosokká nőttek ki magokat, — a szülők örömeire, igen rövid idő alatt.

— Szabad esedeznem!

A vidéki virtuósok nem igen kéretik magokat. Sofronia elfoglalta helyét a zongoránál. Habakuk, miután magát jól kiköthögte, mellé települt.

— Melyek Habakuk ur kedveltebb klavirdarabjai?

A kedves udvarló a magasabb szabásu zeneinyenczet akarta játszani, azért a zeneóriások közt kotorászott.

— Talán valamit Mozarttól.

— Nincs szerencsém ismerni! — válaszolt Sofronia szemlesütve.

— Talán Beethoventől?

— Azt sem, — szabadkozék a kisasszony elpirulva.

— És Gluckot!?

— Menjen már Sommás ur. Mondjon valami magyar kompositort, és nevezze meg darabját.

Habakuk gondolkozott.

— „Nincsen párja a faluban Kerekes Andrásnak“, Játelestől, vagy ha nagysádnak jobban tetszik, Tisza Aladártól.

Sofronia zongorázott és énekelt egyszerre.

A duettre a Sofronia atya Szuzsi is bejött, s az anyira megtetszett neki, hogy Habakukot borral és líptai turóval megvendégelte.

Az első látogatással mindketten meg voltak elégedve. — Többet mondunk, Habakukot még a gazda is derék legénynek nyilvánította.

A harmadik, negyedik látogatásnál, udvarlónk már az orrt is meglehetősen megszokta.

A szív hurjai azalatt időről időre jobban feszültek és Habakuk annyival inkább elérkezettnek látta az időt nyilatkozatra, mert Sofronia körül egy papjelölt is kezdett ólálkodni.

Az a hír is szárnyra kelt, hogy a veterinarius néhány száz aranyat is rejteget dugaszban. Az aranyakkal az ember a legesufabb orrt is örömezt zsebre dugja.

Habakuk meghökkent, mikor meghallotta, hogy Csutor Mózes a papjelölt, már el is látogatott Sofroniához.

Mózes szép embernek volt kikiáltva. — Járt Jenában és Halleban, s aranyszáju szónoknak nevezték.

Fiatalabb volt Habakuknál.

Talán izléstelenebbül öltözködött, de ügyesebb volt, hajlékonyabb és módosabb.

Művészien gitározott.

A véletlen egyszer azután úgy akarta, hogy Habakuk és Mózes Szuzsiéknál találkozzanak.

Feszesen és hidegen köszöntöttek egymást.

Habakuk az udvarlót, Mózes a házi barátot játszotta.

A veterinarius rokonszenve ingadozni kezdett az ó-testamentumi nevek hordozói között.

Háborítlanul folyt a szellemes és szeszés társalgás.

Maczedon és Mózes versenyt ittak egymással. A gazda már régen óhajtott olyan barátot, akivel társaságban ihatott. Felségesen találta magát Mózesrel.

Sofroniában a tetszélgs csak annyiban kezdett jelenkezni, hogy kissé bántotta, hogy az ó-testamentumbeli hős mellőzi, és jobban találja magát a boros üvegek közt, mint az ő társaságában.

— Ez a lelkészjelölt, ha egyházat kap, megissza az egész jövedelmét, — szólta Habakuk célzólag.

— És mind az iszákos emberek rendesen, vagy nagyon szelid lesz, vagy nagyon durva! — jegyzé meg Sofronia.

— Bizonyosn durva lesz!

— Honnét sejtí?

— Jobban szereti a vörös bort, mint a fehéret!

— Sofronia kisasszony egészségére! — hangzék a tulsó szobából.

Habakuk méhfulánkot érzett keblében.

Üres pohárral Mózes lépett a terembe, és kívánát ismételve, kezét csókolt a házi kisasszonynak.

Ez már darázs csipés volt.

Hogy a helyzet még komolyabbá váljék, Mózes a poharat az ablak-párkányra helyezte, és helyet foglalt.

Mínt hogy a társalgás akadozni kezdett, Sofronia a zongorához ült.

— Szabad a „pengetyüt“ kérnem, — szólta Mózes.

Habakuk elérkezettnek látta az időt arra, hogy a Sofronia hajlamait próbára tegye.

— Én meg a „Füredi emlékért“ esedezem.

— Most ki fog sülni, ki iránt viseltetik Sofronia nagyobb rokonszenvvel, — gondolá Habakuk magában, és mint Kádár az égre, úgy emelte szeméit Sofroniára.

Mózes csintalanul mosolygott.

Sofronia a „pöngetyüst“ kezdte játszani.

A Habakuk szive ugrálni kezdett az izgatottságtól.

— Nagyon kérem ismételje, — esengett Mózes.

— Most a „Füredi emlék“ következik, — akadozott Habakuk és nem a legbarátságosabb tekintetet vetette választottjára.

Sofronia a „pöngetyüsnél“ maradt.

Ennyit már Habakuknak különben is felizgatott idegei meg nem bírtak. Mint villám pattant fel ülőhelyéből, kalapja után nyult, összemotyogott valami értelmetlent, és kirohant a szobából.

— Ez az ember vagy örült, vagy...

A zongora és Mózes csaknem egyszerre hallgattak el.

Sofronia mintegy öntudatlanul ismétlé: vagy...

— Szerelmes! — szólta Mózes hahotázva.

A házi kisasszonynak roszul eshetett e hahota, mert elkomolyodott.

Csutor ur, talán csak nem akarja, hogy szomjazam, miután magamra hagyott.

Mózes kapott az alkalmon, és bocsánatot kérve az okozott zavarért, újból a házigazdához szegődött.

Sofroniának annyiban hízelt a Habakuk nehezítése, hogy most már tudhatta, hogy nem közömbös előtte.

Mikor egyedül maradtak, a gyermek bátorságot vett magának e kérdést intézni atyjához.

— Atyám mi véleménynyel van e két ifju irányában?

(Vége köv.)

Byron és Shelley.

A „Revue des deux mondes“ után.
(Folytatás.)

Tehát némi joggal lehet állítani, hogy Shelley befolyása kibővíté Byron költői látkörét. Az angol s minden ó és ujkori nyelv szerkezetének mély ismerete, az antik tökéletesség utáni folytonos iparkodás, a legtisztább forrásokból merített mély és változatos tudományosság oly tekintélyt adott Shelley megjegyzéseinek, mely előtt Byron lángelméje meghajolt. Shelleynek szelleme, melyet egy magasabb platonismus talán közel vitt volna egy megállapított valláshoz, épen ily válságot idézett volna elő Byron sokszor megingatott lelkében. A halál nagyon hamar elválasztá e két lényt. Mindenki ismeri Shelley tragikai halálát. Harmincz éves korában a tengerbe veszett, Olaszország ama boldog partjain, melyeket annyira szeretett. E haláleset nagy úrt csinált Byron szívében s a nagy költő elcsüggedt és embergyűlölővé lön. Érzé, hogy ez állapotból minden áron szabadulnia kell. A görög lázadás kísértetbe hozá e kalandos és ókori hősiesség iránt lelkesülő szellemet. Gyakran mondá, mikép megvásárol egy szigetet, hogy Görögországban élhessen és hallhasson. E még nem szilárd gondolatát nagyban elősegíté a londoni görög bizottmány, mely lelkesülve fogadá átpártolását a függetlenség ügyéhez. Trelawny ur, ki nagyon fél, nehogy valami illúsiót tulajdonítsanak neki Byron felől, a véletlenre akará fogni végleges elhatározását. Minden nagy önfeláldozás természetesen némi habozással és személyes elfogultsággal jár; de azért nagyszerű lehet anélkül is, hogy meggondolatlan s a véletlen által előidézett legyen. Az önszeretnek és önzésnek is van benne része; de azt meg nem lehet magyarázni, hogy miért vannak okos önzők, kik élteket embertársaikért feláldozzák. Byron mint más nagy szellemek, elég gyöngye volt az utóbbit választani. Néhány hónappal később e század legnagyobb költője meghalt gyuladásból eredt lázban Missolonghi falai közt.

* * *

A két számüzött meghalt.

Ugy látszott, hogy Shelleynek ekkor még meg nem érett költészete ép oly kevés nyomot hagy hátra kortársainak emlékében, mint gyenge teste a földközi tenger hullámai közt. Ellenben úgy látszott, hogy Byronnak hírneve felszabadulva a rágalom alól, melyet az önmaga körül terjesztett és megtisztulva egy hősiesség által, diadalmasan fog zengeni Angolországban, egész Európa bámulata által felemelve. Nem így történt. Mig Trikoupi ékesszólo hangja magasztalá a költő dicsőségét ama zengzetes nyelven, melyet husz századdal ezelőtt ugyanama helyen a marathoni katonák hangoztattak: a költő neve számüzött maradt Angolországból. Ellenben még alig hültek meg Shelley hamvai, midőn egy új irodalmi iskola, főnökét tisztelé benne s hírnevét Byroné fölé emelé. Ezen nem kell csodálkozni; könnyebb felemelkedni a homályból, mint a népszerűtlenségből.

Annyira mint Byron, sőt méginkább, Shelley is oda veté a keztyüt az angol társadalomnak, de felette nem vitatkoztak, hanem egyszerűen nem értették őt. Neki nem voltak bámulói, sem gyűlölői. Ellenben Byronnak voltak barátai és ellenei; a közönség már elfáradt neve hangoztatásában s költészetének bámulása, vagy megvetése már nem birt többé az újdonság ingerével. Neve a történeté volt s nem lehetett egy felekezet lobogójává; ő azok közzé tartozott, kiket ezentul utánozni lehetett, anélkül, hogy utánczóik kénytelenek lettek volna bevallani, hogy mit kölcsönöztek el tőle.

Merem állítani, hogy ez elhatározottság és bizarság nagyban elősegíté Shelley dicsőségének e késő kifejlődését s ezt azért mondom, mert nem Byron volt az egyetlen, ki e tulságos visszahatás miatt szenvedett. Scot Walter hírneve, mely ép oly nagy és hasonlíthatlanul tisztább volt mint Byroné, szintén elhalványult husz év óta, mint amaz. Regényhőseinek kalandjait és balszerencséit minden gyermek és fiatal leány megsiratja egész Európában, mig e valódi kincse minden édes és tiszta érzelemnek Angolországban a könyvtárak legporosabb szögletében senyvedt. Ez nyílt és meggyőző bizonyítéka amaz iránynak és negélyezésnek, mely kornakban az angolok bírálati tehetségét megrontá. Scot Walter oly kornak regényírója és költője volt, mely ellen hatalmasan működik az angol közvélemény s most neki is meg kell osztani e kor népszerűtlenségét. — Byron eleget átkozta a zsarnokságot s magasztalta a szabadságot, de nem igen törődött azzal, hogy mi lehet Angolországból az ujkori polgárisodás nagy harczi közt. Nem vigasztalta őket a szomorú jelenért egy ábrándszerű jövővel s különösen azt az igen sok angol előtt megbocsáthatlan hibát követte el, hogy másban is hitt Angolországon kívül. Mint a szenvedély embere, terv és rendszer nélkül harczolt. Nem kísérle meg Németország felhőit hazája ködével összeolvasztani. Az emberekre gondolt nem az emberiségre. Ő is a mult emberévé lett, leült Milton és Shakespeare nagy hírnevének árnyában, addig is, mig helyet foglalhat mellettök. Ekép maga után vonva az angol irodalmat a társadalmi oppositíóba, megszűnt annak főnöke lenni. Nem birt egy iskola-főnöknek erényeivel, sem hibáival, agitator volt és nem fanaticus. Ellenben Shelley legelső ugrásával tultette magát minden közvetítő emberi előítéleten; bezárta magát egy siri világosság körébe, melyben bámulói bámulhatták őt, anélkül, hogy megvakultak volna fényétől. Ő fanaticus tagadó és scepticismusa ép oly erélyes volt, mint egy vallásos hit.

Azonban Byron költői dicsősége eme homályosulásának még egy kizárólagosabban irodalmi oka is van; lángesze már természeténél fogva kiválolag kosmopolitai és egyetemes volt. Külsőségeiben testestől-lelkestől angol volt, de szellemében s szellemének eszményi oldalaiban épen nem; épen azért lángeszenek fenséges visszhangja harsányan felriadt Német-, Francia- sőt Olaszországban is. E lángész egy gunyos embergyűlölőt teremtett Heine phantasiájában; ott volt Musset Alfréd vakmerő és lovagias muzsájának bölcsőjénél;

nyomokat hagyott hátra Toskolo Ugo szellemében, sőt Leopardi hazafias kétségbeesésében is; de Angolországba csupán Németország által átalakítva és megfi-nomítva juthatott be; tévutra vezette ő az angol költészetet, anélkül, hogy elég téres látköröket mutatott volna neki a jövőben s a költészet e befolyás alatt kormányos és iránytű nélkül tévelygett. A hősköltemény kora megszűnt s Southey elég szerencsétlenül kísérte meg azt újra föléleszteni. A lakisták időszaka is elmúlt. Wordsworth naturalismusát mindenki megsokalta. Keats meghalt, mielőtt valódi irányt adhatott volna tehetségének. Campbell és Rogers alig ifjíták meg a régi iskolát néhány újkori bájjal s Moore Tamás ragyogó és keleti lyrája sokkal inkább irlandi volt, sem hogy Angolországban iskolát képezhetett volna. Az angol költészet eképp kiesve a kerékvágásból, nem tudta mily irányban haladjon; minden áron vezető és lobogó kellett neki és választása a legnémetebb két költőre esett, kik valaha Angolországban éltek. E két költő Colridge és Shelley volt.

Coleridge hirneve már megvolt alapítva. Ő a val-lásos bölcsészet legmagasabb és legnehezebb kérdéseit feszegette kutató elméjével. — A költészet befolyása, melyet a közönség ugyan nem akart hinni, de mely oly tekintélyes véleményeket egyesített, mint Byroné és Shelleyé voltak, működött ama kis csapat tanítványra is, kiket Lamb Károly vezért. Oly szerencsések vol-tak, hogy relytélyes Christabel című költeményében bizonyos felfoghatatlan szépséget fedeztek fel, miket igen sokan még most sem ismernek. Shelley költemé-nyei ez időpontban váratlanul megjelentek egy új ki-adásban. Életébe félre ismerték benne azt a költői ih-letséget, mely gyakran csak azért téveszté el a czélt, mert túl ment rajta.

(Vége köv.)

M e s e.

Borulj keblemre völgyem kis virága!
Igy szólt egyszer a büszke hegytető;
Csak itt mosolyg a fény, itt van világa,
Völgyem sötét, homálylyal elfedő.

Jer ide, hol a regg koránya támad,
Fényes sugára mind ide siet;
Nézd napsugárból szöve koronámat,
Odaadom neked, legyen tied!

S ha jön a bűvös, titkos esőndű éjjel
S a lombokon elhangzik a dal:
Csillag-palástját rám teríti szélylyel —
Jer kis virágom, minket betakar!

Felelt a völgynek kis szelid virága:
Hagyd meg e esőndes menhelyet nekem!
Nagyon erős ottan a fény sugára,
Jobb, ha homályba töltöm életem.

Fényesb hazát veled én nem esérélek,
Itt is mosolyg egy kis tenyéryni ég;
Jobb, hogyha esőndben, elvonulva élek
És itt halok, hol boldog is valék.

Ha jő az égnek dörgő háborúja,
Meg-megrengeti büszke szirtfalad;
Ide ádáz dühét hiába fújja,
Elbúvom szépen egy bokor alatt.

Egy-egy tévedt sugár is ide röppen,
Üditő harmatesepp is megtalál;
S ha utólér az ősz e drága rögben,
Édesb lesz nékem akkor a halál.

Itt, hol születtem, itt, ahol szerettem,
Patak tövébe' hagyj magamra hát;
S ha majd a sárga ősz borong felettem,
Uj kikeletről álmodj foly tovább! —

Hallá a büszke hegytető, haraggal
S ádáz bosszúval telt meg kebele;
Szövetkezett a vészszel, iszonyattal
S tajtékzó árral ront a völgybe le.

S tövestül kidönti a kis virágot,
Mit a megnőtt patak ölére vet;
Sebes patak, amelytől el se vágyott,
Az hullatott rá sűrű könyeket!

Aradi József.

Budapesti levelek.

I.

Szeptember 16.

Jelentem alássan berukkoltam! — de nem Boszniába, hanem budapesti első levelemmel a „Déliab“ szerkesztőségi irodájába. Miután ma-gamra vállaltam a főváros heti-mozgalmainak re-ferálását, e szerént minden igyekezetem oda fog irányulni, hogy változatos alakban írott leveleim-mel, pár percnyi szórakozást szerezhessek e la-pok t. olvasóinak.

Térjünk tehát a napirendre.

Nyomasztó hangulat uralkodik jelenleg a fő-városi lakosok kedélyén. Szomorú arcokkal ta-lálkozunk bár merre tekintünk, s jajveszéklés tölti be a levegőt. De leginkább a középosztály érzi a mozgalmas idők súlyát. Bosznia okkupálása s ebből kifolyólag a mozgósítás, keserves könye-ket sajtolt ki az anyák és hitvesek szeméből; mennyi keserűségnek, mennyi szivbeli bánatnak okozója a tartalékosok behívása, annak az isten a megmondhatója. Véreink harezolnak, — dicsősé-

gért? nem, maguk sem tudják, miért áldozzák fel életüket.

Az izgatottságot nagy mérvben fokozta egy ma délutáni távirat, melyből arról értesülünk, hogy Somogy megye rendkívüli gyűlése megtagadta a Boszniába küldendő fuvarosok kirendelését. Csak úgy ne járjanak a somogyiak is, mint a pestmegeiek jártak. A kecske sem menne a vásárra, de kényszerítik . . . No de ne politizáljunk, mert bizony még kautiót tétetnek le a t. szerkesztő ural, már pedig az ma a legrosszabbul kamatozó tőke!

„Fütyül a szél, az idő már őszre jár!“ Tegnap éreztük ezt leginkább, mert még a felöltöben is dideregtünk. Sárgult falevelek borítják a liget pázsitját s az alkony hűs szellője figyelmeztet a természet haldoklására.

Az őszi-évad beköszöntése némi lendületet ad a főváros egyhangúságának. A fürdőkön s nyaralókban időzők már nagyrészt visszatértek téli szállásaikra. A részesült élvezetek után, ismét szórakozást keresendő, az unalmas esték elűzésére.

A színházak élénk tevékenységet fejtenek ki az új darabok színrehozatalával, s mint rendszeren idény kezdetén, irodalmi s művészeti téren is nagy a sürgés-forgás.

A budai várszínházban f. hó 16-kán, a nemzeti színház tagjai jótekonycélú előadást rendeztek, a harcban megsebesültek és a mozgósítottak családjainak fölsegélyezésére, mely alkalommal a „Vén bakan csos“ került színre; a segédszerepeket is mind elsőrendű tagok játszották. — A színház zsufolásig tömve volt s így szép összeg jutott a szent cél előmozdítására.

Mult pénteken mind a két színházban új darab első előadása volt. — A nemzetiben Corneille „Cid“-jét hozták színre Greguss Ágost fordításban, természetesen, mint minden classikus darabnál, üres házzal. A fővárosi közönség a klasszikus darabok iránt, egyáltalán megmagyarázhatlan elenszenvet tanusít, míg a „Coppelia“ című ballettera nagy számmal jelenik meg. Hja, az érzék esiklandozó darabok soha sem tévesztik el hatásukat.

A népszínházban, Varga János, aradi ügyvéd „Malom alatt“ című népszinművét adták elő tetszéssel. A darab épen rosznak nem mondható, alakjai azonban ninesenek jól kidolgozva, legfőbb hibája a gyenge jellemzés, s néhol a szerző inconsequentiaiba esik. Nyelvezete tősgyökeres magyar. Háttére az 1831-iki cholera idejében játszik, mi-

kor némely vidéken a nép az urakat azzal gyanúsította, hogy megmérgezték a kutakat, azért hal a sok ember. A közönség minden felvonás után zajosan tapsolt, s a szerzőt hívta, ki azonban nem volt jelen. — Soldosné gyönyörű dalaival elragadta a jelenlevőket. A darab háromszori előadása után, végkép letűnt a repertoirról.

A szerződtetések be vannak végezve, az elsőrendű tagok közül többen megválnak az intézettől. Szabó Karola végkép visszavonul a színpadtól; Szombathelyi visszamegy Kolozsvárra, hová Szigligetinét is elesalogatták. E fiatal művész párhó mulva bizonyára meg fogja banni a népszínházról való távozását, mert nem hiszszük, hogy a kolozsvári közönség annyi kitüntetéssel halmozza el, mint a minőben Budapesten részesült. A ballet-személyzetet elbocsátotta Rákosy. — A segédszínészek közül Dobocsányi távozik el Kassára, kivél az intézet mítsem vesz, mivel izetlen tulzásait már a közönség is megsokalta. Szigligetit behívták, de egyelőre csak egy külföldi kórházba mozgósított, s ezáltal a kis menyecske szalmaözvegy lett.

Szept. 26-kán lép fel utoljára a ballet-személyzet, 29-dikén bucsuzik el Szombathelyi a „Sárga csikó“-ban, 30-dikán pedig Szigligetiné a „Kornevilli harangok“-ban, a fővárosi közönségtől.

Az első őszi ujdonság a „Kis herceg“ című nagy operette lesz, mely Párisban egymásután 300 előadást ért. Végül megemlítem, hogy a népszínház karszemélyzete legközelebb a Hermina-téri német színházban, a sebesültek javára délutáni előadást rendez. A „Zsidó honvéd“ szerepeit már tanulják is. — Az elsőrendű tagok közül egy sem vesz benne részt. Az előadásról irni fogok. — Vizontlátásig! r. l.

Levélirás után.

(1877. okt. 24.)

Most nyujtsatok tanácsot, könyveim,
Most nyujtsatok tanácsot énnekem!
A sok kötet sorban felütve, im —
S becsukva mily sok a szekrényeken!
S nyitott, csukott könyvekben lesz-e majd
Betű, a mely enyhítse ezt a bajt?

A tárgya már elég kopott talán:
Rendkívülit azért ne várjatok;
Különben én magam tapasztalám,
Hogy hát kerül ez ügynek párja sok.

Igaz ugyan, hogy bármennyi akad:
Ujak gyanánt veszünk ujabbakat.

Hisz ennyiből áll az egész dolog:
Szerettem egy leányt nagyon, nagyon;
Azt hittem én, hogy böleset gondolok,
Ha pártában továbbra nem hagyom;
Kimondtam a „szeretlek“-et tehát...
— — Valék pedig csak egyszerű deák.

Szegény fiú, de czéltalan szeret,
Bohó leány, ki meg viszont szeret!
— Szegény fiú, lesz-é majd kenyered?
Bohó leány, lesz-é majd ékszered?!
Szegény fiú, bohó leány, átránt
Titeket túlvilágra ez ábránd....

S hogy a deák egy diplomát kapott
S padok között padok elé került,
Egyszerre mi más lett az állapot,
Mi más a nap, a mely reá derült!
Örökre eltűnt a vén egyetem:
Em'égeit mind zsebre tehetem.

A nap ragyog, oszolnak a ködök,
Mosolygva rezg a délibáb: jövöm!
A rózsá int, egész csokort kötök
S az ég nevet az álomképszövön.
Varázs ez és olyan dicső jelen...
Körében én vagyok a fejdelem...

.... S a kis leány, ki még talán eped,
Ki vár reád (hiszen te kérted őt!)
S imái közt susogja a neved,
Szárnyat szelid sohaja érted őlt, —
A kis leány alakja elmerül....
— — Szavadnak állsz, deákom, emberül!

S tudod te jól, hogy téged ér a vád,
Tudod te jól, hogy ő ma is szeret;
Emelje föl hát korholó szavát
A nagy bíró, a lelkiösmeret....
Emelje föl!... De föl nem emeli
— — S nem szól a könyv, az eszmével teli!

Marquis Jean d'Or.

A szerelem sötét verem.

(Folyt. és vége.)

Azonban nincs oly titok, mely idővel fel ne fedeztessék. Egy napon Toncsi néni épen ábrándozásba volt merülve, midőn Lakatos István czimére levél érkezik. A czimzett nem volt honn. Szerelmes özvegyünk a kíváncsiságtól s némileg a féltékenységtől is gyötörtetve, bátorságot vett magának a levél felbontására. Bár ne tette volna! A levél egy nagy titok kulesát rejté magában, mely által nyugodt kedélye háborgó tengerré változott. Midőn a levelet elolvasta, úgy ug-

rott fel székéről, mint a megfékezett oroszán, ha érzi, hogy láncza elpattant; heves léptekkel néhányszor végig mérte a szobát, szemei szikráztak a dühtől; felébredt keblében a féltékenység ördöge s e pillanatban úgy érezte, mintha a mindenség összes kínai marczangolnák szívét. Lázás türelmetlenséggel várta Lakatosnak a hivatalból való hazajövetelét, hogy leránthassa álarczát s szemé elé mutathassa csalfaságának bizonyítványát.

Szegény Lakatos István, ha tudta volna, mi vár reá, bizonyára három napig sem mutatja magát otthon, így azonban balesillagzata haza vezérelte, Toncsi néni által tudomást szerezni arról, hogy vidéken az ő kedves felesége s gyermeke a legjobb egészségnak örvendenek.

Midőn a máskor békés lakba belépett, szívélyes fogadtatás helyett egy tányér repült feléje, mely őt szerencsésen kikerülte s a falon ezer darabra törve nagy csörömpöléssel a szoba padozatára hullott. Megeredt aztán az átok, szitkozódás és szemrehányás zápora; br! még rágondolni is irtóztató, hát még azt mind végig hallgatni. Lakatos István kezdetben tagadott mindent; a corpus delicti előmutatása után azonban akarva nem akarva kénytelen volt bevallani nős voltát.

— Nyomorult! — kiáltá rikácsoló hangon a kétségbeesett özvegy, rutul megcsaltál, kijátsztál, tönkretetted jövőmet, szerencsémemet, e két hó alatt hány gazdag férfi ajánlatát utasítottam vissza, (?) érted, te cs... .. ó éhenkórász... Az ez után következő diszes epithetonokat, még a legügyesebb gyorsiró sem lett volna képes utánjegyezni, úgy pergett a nyelve.

— Elámitottál, — folytatá, — csak pénzemért szeretted, de ha még ma ki nem fizeted tartozásodat, meghalsz!... Megállj! — sziszegé összeszorított fogakkal, — megbosszullak, megbosszullak!

Lakatos István nem birván tovább túrni a vén asszony örjöngését, a nagyobb scandalumnak elejét veendő, jónak látta egy „beszéljen a falaknak“ mondással a faképnél hagyni őt.

Tudvalevő dolog, ha a perlekedő asszonyokat, — legyenek bár fiatal menyecskék — magukra hagyjuk, ingerültségük még inkább fokozódik s a kitérés valódi pontját ekkor éri el.

Toncsi nénit is Lakatos eltávozása teljesen kizozta a sodrából, úgy annyira, hogy dühében reszeltett, sirt, kézzel-lábbal hadonászott s haját tépte; örülteként rohant a konyhába megparancsolni a cselédnek, hogy rögtön fusson, — orvosért? nem, — a rendes kártyavető asszonyért, kinek feladata leendő megnyugtanni őt. A szegény cseléd eszeveszetten futott annak lakására, ijedten beszélve el, hogy az asszonya megbolondult egy kapott levél miatt, melyben az volt írva, hogy a náluk lakó szobaurnak felesége s gyermeke van. A ravasz kártyavetőnő mindenről értesülvén, könnyű volt a kártyából jósolgatni. Toncsi néni, miután meggyőződött az első kiosztás után, hogy a kártya igazat mond, minden isten adott nap, dolgát elmulasztva, tizszer, tí-

zenkétszer felkereste Fáraó maradékát kártyavetés végett. Persze, bolondabbnál, bolondabbakat jövendőlt a kártya s Toncsi néni mindezeknek szépen hitelt adott. Minden eszközt megragadott arra nézve, hogy Lakatos Istvánt nejétől, kit nagyon szeret, a legrövidebb idő alatt elidegenitse, szentül meg lévén győződve terve sikerülésében. A szerelmes pár, — nevezzük így, — három napig egy árva szót sem intézett egymáshoz. Negyed nap, mikor az alkony leszállt s feltűntek a csillagok, Toncsi néni szelid hangon figyelmezteté Lakatos neje hűtlenségére, biztosítván a hír valóságáról, mert neki, a mint mondá, egy jó barátnéja, X. városból, a hol Lakatosné tartózkodott, sok czifra dolgot irt kedves Mariskája magaviseletéről. S nyomban egy ajánlat tal állt elő, t. i. hogy ő kész eltartani a gyermeket, — csak váljon el nejétől. Lakatos, a béke helyreállítása végett látszólag hitelt adott Toncsi néni szavainak, de még mindig erősen bizott neje hűségében siránta való szerelmében.

Toncsi néni fentebbi állítása azonban valónak bizonyult be, bárminő forrásból vette is a hírt, már nem volt szükség a bosszúterv kivitelére.

Lakatos, csupán azért türt oly sokat az özvegy-asszonytól és szánta el magát a bővebb ismeretségre, hogy mielőbb kedvező anyagi viszonyok közzé juthasson, miután legforróbb vágya volt ismét a boldog családi életet élvezhetni.

A sok mende-monda s pletykára, miket távol levő nejéről hallott, végre türelmét veszítve, komolyan kezdett gondolkozni. Sötét gyanu nehéz fellege szállta meg lényét s borongással tölté el lelkét. Csak pusztá gyanu, de elég volt, hogy egész valóját felláztassa. . . . De mint hirtelen kitört vihar gyorsan lecsöndesül, úgy fogyott el lassanként lelke háborodása. Az nem lehet, nem, mondá ilyenkor magában, hiszen a hozzám intézett soraiból a legtisztább, a legőszintébb szeretet s hűség tűnik ki, melylyel irányomban a távolból is viseltetik. De hogy mindenről meggyőződést szerezzen magának, e végből irt nejének, hogy jöjjön fel Pestre, miután szorgalma folytán jelenleg oly helyzetbe jutott, miszerént a nélkülözésektől már nincs mit félnök. Egy hét telt el s levelére még választ nem kapott, sem pedig az ő kedves Mariskája nem érkezett. Ez a késedelmesség szegét ütött Lakatos fejébe. És méltán, mert hát az asszony ingatag, főleg ha csinos, fiatal, szép, s a mellett kissé kaczer is, mint épen Lakatos István uram neje. Sehogy sem tetszett neki ez a dolog. Hátha még tudta volna, hogy az ő kedves Mariskája, ki sirig tartó hűséget esküdött az oltár előtt, hozzá hűtlen lett, boldogabbnak érezvén magát egy fiatal ügyvéd oldala mellett. Nem sokára ezt is megtudta, még pedig forrón szeretett neje sajátkezüleg irt leveléből. A gyöngéd nő ugyanis sajnálattal értesíté férjét, hogy férjhez menetele óta kiállott nélkülözés, nyomor és sok szenvedés után — istennek hála, az ő s gyermeke jövője biztosítva van egy oly férfit által, kit lelke mélyéből megszeretett, s általa viszontszeretettik. Köszöni az eddig iránta tanusított jóságot, de végzete ellen nem küzd-

het, „isten nem egymásnak rendelt bennünket, — ugymond — legyen boldog, kívánom!“

Villámütésként érte Lakatos e nyilatkozat. A levél kihullott kezéből; tagjait lázas remegés fogta el, s ha Toncsi néni segélyére nem siet, e nem várt csapás sulya alatt nyomban összerogyott volna. Hogyne, midőn ily rút hálátlansággal jutalmaztatik fáradhatlan igyekezete; hisz nejeért adósságba verte magát, csak-hogy minden kívánságát teljesíthesse, feláldozta érte összes reményét, összes terveit, szerette, tisztelte, becsülte s a hűtlen oly kegyetlen tudott hozzá lenni, hogy midőn már közel képzelé magát a családi élet valódi boldogságához, akkor törte szét szívet s zavarta meg lelke nyugalmát.

*

Azt véled talán kedves olvasóm, hogy Lakatos válopört kezdett vagy minden áron kényszeríteni akará nejét a visszatérésre? Oh nem! „Ki mint vet úgy arat“ — gondolá, csak kedves gyermekét sajnálta, nejét hat hó mulva tökéletesen elfeledé. — Bele nyugodt a sors végzésébe, felfogadta, hogy soha többé nem nősül meg..

Ámde minden mulandó a nap alatt, s így Lakatosné boldogsága is csakhamar véget ért, a mennyiben három negyed év elteltével betegség szállta meg, azonkívül anyának érezé magát s e körülmény az ügyvéd t. i. jelenlegi férje jövőjére nézve nagy befolyást gyakorolt, a mennyiben, ha a szomszédvárosban lakó jegyesének véletlenül tudomására jutott volna e balkézről való házasság, úgy a négy hét mulva végbemenendő esküvő bizonyára elmarad, a gazdag hozományyal egyetemben. Mariska azonban minderről mítsem tudott. Egy szép reggel arra ébredt fel, hogy az ügyvéd őt a faképnél hagyva, a városból eltűnt.

Kétségbeejtő helyzetében egy bűnbánó levelet irt Lakatoshoz, hogy bocsássa meg vétkes könnyelműségét, feledjen mindent s fogadja vissza. De Lakatos kérelmét visszautasította. Most kezdé érezni a hűtlen nő helyzetének sulyát; egyedül állt a nagy világban, minden szülő, rokon s barát nélkül. Nem tudta kihez forduljon, mi tévő legyen. Majd egy gondolat villant meg agyában, mely az örvény szélén állót határozott tette kényszeríté. Gyermekeit egy ismerősére bizván, ő maga pedig, kétségbeejtő helyzetének végét szakítandó, a Tisza hullámai közt keresett menedéket.

Lakatos István a mint értesült szerencsétlen neje haláláról egyetlen gyermekét Toncsi néni gondjaira bízta, kivel békés egyetértésben boldogan tölti hátralevő napjait.

Ebből az a tanuság, hogy idős férfi ne vegyen el 18 éves leányt és viszont a nő becsülje meg férjét és ne engedje magát elragadtatni a hizelgő bókók által, mert sohasem tudhatják az illetők, hogy az elhagyottat kivel cserélik fel.

Báthory R. Mihály.

A divat-zsarnokság vége.

Ne ijedjenek önök meg, még nem vagyunk annyira, s a hölgyeknek, kik nagyon is örömet uraltatják magukat a divat által, semmi okuk sincsen csevegésünk fennebbi czime miatt kétségbeesni. Mert még nem jött el a zsarnokság utolsó napja, melyen a divat trónja össze lesz döntve, ámbár nem lehet tagadni, hogy utóbbi időben mindinkább szaporodnak a jelek, melyekből következtethetni, hogy a korlátlan absolutismus e téren is örvendetes ingadozásnak indult s nemsokára az emberi méltóságnak sokkal inkább megfelelő kormányformának fog helyet adni, úgy, hogy végre a divat megfog hódolni a szabad önrendelkezéssé fejlődött izlés előtt, mely eddig oly sokat emlegetett ur volt, de csak látszólag, mert a valódi kényuraságot, a jó izlést nem ritkán durván megsértő zsarnokságot a divat vitte.

A divat zsarnoksága kezdettől fogva abban állt, hogy ez a zászlója alá esküdtektől mindig czéltalan és esztelen dolgokat kívánt s nem véve számításba az egy mást gyorsan követő változtatásokból származó tengersok kiadásokat, ma egész ellenkezőjét kívánta annak, a mi tegnap volt és megparancsolta, hogy az általa előírt színek kicsinynek nagynak, szókének barnának, kövérnek, soványnak, fiatalnak, öregnek egyformán jól álljanak. Vak ujitási vágyában ép oly kevéssé tudta megtartani az egyszer-máskor eltalált helyesét, a mint nem tudta általános szabályul állítani a szép törvényeivel ellenkezőleg rabjaira parancsolt dolgokat. Szeszélyes volt mindig, soha sem ragaszkodott időhöz vagy évszakhoz, sem az emberi természet követelményeihez. És mégis mindig tesz kivételeket: az idős hölgyeknél, kikről már senki, s a gyermek-lányoknál, kikről még senki sem beszélt. És mindennek daczára az emberiség bálványozta a divatot s a szeszélyesség daczára, mely alatt kétségkívül sokat szenvedtek rabjai, a divatba vetett hit a helyett, hogy gyengült volna, erősödött, babonává lett.

Ez szakadatlanul így tartott, míg az emberiség azon rögeszmének hódolt, hogy senki sem tudja oly jól, hogyan öltözzék, mint a divat. Igen, az emberi elme lassankint oly szolgálivá vált, hogy lecsüggesztett fővel mondták ugyan el, hogy a kalapok e vagy ama formája, a ruhák e vagy ama szabása utálatos, de mivel a divat úgy hozza magával, nem lehet ellene fellázadni. Csak jelen századunkban lehetett e gyalázatos rablással szakitani s a személyes szabadság oly kérdésében, mint a nekünk jól álló ruha megválasztásában véget vetni a rabságnak.

A már, önállóan gondolkozó hölgyek csak akkor engedelmessé válnak a divatnak, ha az élet feladatukkal:

hogy t. i. tessenek, találkozik; a hol ezt nem éri el vagy nem akarja elérni, vége van uralmának; nem tiltakoznak ugyan az ellen, hogy minden nap újat talál ki, de csak azt tagadják el, a mi a benne kifejezett czélnak lehetőleg szépnek s kedvesnek tünik fel, kiváló szolgálatot teljesít. Hölgyeink tudják, hogy a divat gyakran igen vétkes és nem ritkán egyáltalán nem vonzó; a rüt és visszataszító pedig soha sem tetszhetett hölgyeinknek, ha a dolgok valódi természetét felismerték. Azonban ma is megengedik neki, hogy érett ítélletre képesnek tartassék, bár ez itéletben ők maguk is nem kevés szerepet foglalnak el s nem egyszer történik, hogy ha a divat bizonyos a gyakorlati tapasztalás által helyeseknek bizonyult újításokat mint „régí divatú“ (altmodisch) dolgokat a lomtárba helyez, ez ellen tiltakoznak s mindinkább arra törekednek, hogy a divat kezéből saját kezeikbe vehetik a kormányzás pálcáját. Az ily önálló, független szellemű nők száma már oly nagy, hogy joggal lehet kockáztatni a véleményt, miszerint a divat a legjobb uton van, hogy demokratikussá váljék. Igen, az idők hatalma ily nagy átalakulások után oly erős hogy nem egyszer lehet hallani oly embereket, kik a dolgok fennálló rendjéhez ragaszkodnak, panaszkodni, hogy ama fontos kérdésben: miként öltözködjék valaki, nem lehet tanácsot kapni, mert ma „minden divat.“ Az emberek ma már nemcsak hogy saját façonjuk szerint akarnak boldogulni, hanem azt akarják, hogy kalapjaik, ruháik, köpenyeik és egyéb divatczikkeik szintén saját egyéniségükhöz illő legyen, ezért a divatnak jelenleg oly gazdagnak és tarkának kell lenni színben és alakban, a minő egyszerre soha sem volt. Azon tény miatt, hogy ma minden divat csak az oly kevéssé műveltek panaszkodnak, kik nem mernek határozott véleményt kockáztatni az iránt, vajjon szüken lesimuló vagy ráncztengert képező ruhák, Rembrant vagy Matrózkalapok illenek-e jobban s vajjon arcuk s hajuk színe mikor emelkedik ki jobban, ha vörös vagy ha zöld ruhát viselnek-e? Természetesen e dolgokban nem könnyű találó itéletet mondani, ehhez nemcsak velünk született izlés kell, hanem a képzettség és műveltség bizonyos foka is.

Hogy az öltözködés mesterségében valami előkelőt mutassunk, ennek főfeltétele mindenestre a tehetség; hogy azonban az e téren lehetségest gyorsan és biztosan elérhessük, szükséges, hogy kimerítő ismeret után becsületes önbírálatot tartsunk, a formáknak egymás közötti viszonyát, egyik színnek a másikra gyakorolt hatását s a modort, melynek segítségével a formák a színekkel kölcsönösen befolyásolják egymást, alaposan tanulmányozzuk. Távol legyen tőlünk, hogy ez állításainkkal a finom női érzék s ösztön helyes irányát kétségbe akarnók vonni, ez bizonyára nem téved soha;

azonban ha tisztességes nevelés által nem acéloztatik meg a nehéz problémák megfejtéséhez, egyszerűen az által fog kitérni a tévedések elől, hogy mellőz minden határozott véleményt s így elővigyázatból gyakran oly kitünő hatást enged figyelmen kívül, melyet tanulmányozás és vizsgálat mellett bizonyára észrevett volna, a mi mindenestre veszteségnek vehető.

Épen a viseletek egyidőbeli folytonosan növekedő tarkasága, mely az egymást követő divatok barbár váltakozását meg fogja szüntetni, fokozza a nehézséget is, hogy a különféle halmazából a legmegfelelőbbet válasszuk ki s ott, hol a műveltség minden fokozata számításba vétetett, minden balfogás vagy tévedés annál szigorubbán ítéltetik el. Ha a divat a XV. század végén határozottan azt követelte, hogy minden nő fülekkel ellátott, selyemmel és arannyal himzet barettet (főveget) viseljen, melyhez a fő hátsó részén egy diadem illett, a száj körül pedig egy alig kétujjni széles sárga kendőcskét, melyhez még egy sáfrányszínű fátyol is járult, ugy ez oly szerencsétlenség volt, mely alól nem vonhatta ki magát senki s melyben akár tetszett a szépeknek, akár nem, meg kellett hallgatniok ama papnak prédikációját, a ki így szólt vala: „Friss husra senki sem tesz sárga borsot, hanem igen is az eltett darabokra. Így a hölgyek, a kik nem szépek ugy néznek ki, mint a füstölt hus bepáczolva.“ Sajnálni lehetett a szegény szépeket a divat e kegyetlen szabályai miatt, azonban kinevetni őket senkinek sem volt joga, mert szegényeknek nem volt más választásuk.

Egészen másképp állanak a dolgok ma; ha egy nő izléstelenül vagy épen nevetségesen öltözködik csupán azért, mert azon előítéletnek hódol, hogy mindig a legutóbbi divatot kell követnie, ugy jogunk van kétségbe vonni eszt és műveltségét, mert a nélkül, hogy „altmodisch“-nak csufoltatnék, igen könnyen választhatott volna a színek és formák között olyant, mely kiemeli előnyeit, sőt olyant is, a mely hátrányait, hibáit a láthatlanságig eltünteti. Egy karesuságát elvesztett tulérett nő, a ki nem elégszik meg azzal, hogy szorosan testhez álló ruhát visel, hanem ehhez még világos színű kelmét választ, ha nem is válik ijesztővé, de mindenestre nevetéssé, mert a fehér és világos színek láthatólag növesztik a formákat, szélesebbé, vaskosabbá teszik a termetet, míg a sötét színek minél közelebb vágnak a feketéhez, annál karesubbá tesznek. Tulságos karesu leánykák, különösen ha a fejlődés korszakát átlépték, igen okosan cselekednének, ha a nagyon kedvelt fekete helyett a zöld, kék vagy piros színek világosba játszó árnyalatait választanák ruhakelme gyanánt. Miután ma minden képzelhető szint felhasználnak ugy a ruhára, mint diszítésre, ugy az ez irányban észlelhető ballépések mindig az érzelem és izlés hiányára vezethetők vissza s az ily hölgyeket méltán nevetjük ki, mert ily szerencsétlenségüket hozzák napvilágra, melynek ők maguk az okai. A nyers selyem színe például azzal a tulajdonsággal bír, hogy a kerek formákat még dagadóbbaknak mutatja be, mint a milyenek azok

a valóságban s azért nők, kik ily kecsaik tudatában vannak, örömet öltöznek ily ruhákba; azonban nem kevesen feledik, hogy a nyers selyem teljes hatásához rózsás vagy fehér arcbőr kivántatik, mert ha sárgás testbőrhez jön e selyem, a legszebb formájú nyak és gömbölyű karok mellette pergamenszínűekké válnak. Egy aranyszőke leány, kinek szép világos kék szemei és élénk rózsás arcbőre van, minden veszély nélkül vehet fel halvány rózsaszín ruhát s gyenge zöld koszorut világos piros bimbókkal hajdisz gyanánt; ha azonban szépünknek arca halvány vagy bádgyadt fehér, ugy a fennebbi ruhában betegnek fog látszani, mert itt az a törvény lép alkalmazásba, hogy a ruha alapszíne élesen a néző szeme elé tünteti a vele nem egyező testszínt s azt gyengíti vagy elváltoztatja. A rózsaszínek ellentétes színe a gyenge kékes zöld, ami a halványas arcnak is ilyen szint fog kölcsönözni. Egy gyöngeszőke nő, kinek finom fehér bőre van, minden pillanatban meggyőződhetik, hogy ha halvány zöldet választ öltözéke alapszínéül, haja és arca nyerni fog bájaiban, mert a halvány zöld ellentétes színe, a rózsaszín fog segítségére jönni a nézővel szemben.

A felvett tárgyunkkal foglalkozott tudósok egész serege kockáztatta azon állítást, hogy a szemek színe teljesen közönyös az öltözék megválasztásánál s meglegédeknek azzal, hogy a haj, arcz és testbőr színének megfelelő színek ajánljának, a nélkül, hogy a szemek színét tekintetbe vették volna. Ez urak tévedésben voltak, mert tény, hogy azon nők, kiknek barna hajuk, sápadt arczuk s halvány testbőrük van s ehhez kék szemekkel bírnak, teljes joggal választják azon színárnyalatokat öltözékükhöz, melyek a szőkék szépségét emelik pl. világoskék alapszínt s buzavirágot mint hajdiszt. De ha nőknek sötét szemeik vannak, akár villámlanak azok, akár szeliden fénylenek, sokkal helyesebben teszik, ha feketébe vagy sötét zöldbe öltöznek s hajukba vörös virágot vagy vörös bársony csokrot tűznek. És nemcsak a választott kelme színe magában, hanem az is döntő a választásnál, hogyan bocsátják át a világosságot, visszaverik-e a sugarakat vagy elnyelik; így a rózsaszín diszítés a fénytelen szürke alapszínhez kevésbé illik; ha azonban a szürke csillámlik, mint a most divatban levő satirok és alapinok, ugy a rózsaszín diszíték által a szemnek jól eső alaphangu vöröses pirt kap az egész ruha.

Csaknem a végtelenig lehetne e példákat folytatni, mert a mindennapi tapasztalásból vannak azok véve, melyben tudvalevőleg ezer és ezer féle alaku és színű kombinációt észlelhetünk. Hogy azonban mindazoknak kezébe adjuk a helyes utra vezető eszközt, kik a dolog iránt érdeklődnek s a minden kigondolható összeállítás által alkotott labyrinthban eltévednek, nem mulaszthatjuk el bizonyos döntő irányadó pontokat annál is inkább elosorolni, mert azok azon fennebbi állításunk igazolására szolgálnak, hogy a divat zsarnokságának csak akkor lesz vége, ha csakugyan minden divat lesz en.

Ha a divatnak ura és nem rabszolgája akarunk lenni, kell, hogy ennek szeszélyeivel szemben a teljes választási szabadság öntudatos képességével álljunk elő; világosnak kell lenni előttünk, hogy a formák és színek nemcsak gyamolíthatnak, de k e l l i s, hogy gyamolítsanak; ez azonban csak akkor fog sikerülni, ha a színek elméletét ismételt kísérletek alapján biztos tudásként sajátítottak el, a mi ismét csak úgy lehetséges, ha egy bizonyos időben csak kevés kísérletet teszünk s ezeket mindaddig szemünk előtt tartjuk, míg azok hatását teljesen magunkévá nem tettük. Ha ily módon meggyőződünk a színek által egymásra gyakorolt befolyás különféleségéről a szerint, a mint közelebb vagy távolabb vannak egymástól; ha feltűnően észleljük, hogy a vörös és zöld, narancsszín és kék, sárga és violaszín bár összetételben töbnyire kiemelkednek, azonban szeméértő brutális ellentétet képeznek; ha teljesen felhoztuk a nagyobb és kisebb átmeneteket s ha végre legbensőbbben érezzük, hogy a színek különböző hangulatot keltenek s a szemeken át a kedélyre hatnak akkor ép úgy megfoghatjuk, hogy a mai divatcikkek sokféleségét a s z ü k s é g e s s é g p a r a n c s o l j a, mint azt is, hogy csak a legképzettebb forma- és színérzék igazodhatik ki s határozhat helyesen eme tarka világban. Lehet, hogy akkor természetesen fogja találni, hogy a mai divatok lényegéről szóló e sorokban egy betűt sem lelünk a férfi diva t o k r ó l, mert eszünkbe fog jutni, hogy a szellemdús angol író szavai szerint a művelt férfinak az öltözésben engedett szabadsága abban áll, hogy lehetőleg egyszerű legyen és feltűnést ne keltsen úgy, hogy — ha szabad nekünk hozzá tenni — kék nyakkendőket csak fiatal suhanczoknak, vöröset csak másod és harmadrangu pinczéreknek és lovászoknak szabad viselni.

Ha talán akadna valaki, aki esodálkoznék a felett, hogy ily komoly időben oly sok szót vesztegetünk ily látszólag jelentéktelen dolgokra, annak azt feleljük, hogy e tárgy sokkal fontosabb, mint gondolják s alapját képezi egy gyár iparunknak és kereskedelmünknek, mint házi körünkben kifejtett gazdálkodásunknak s művészetünknek. A selyem és gyapjuszövet-gyáros és a női ruha kereskedő nem kutatja ki a formák és a színek titkait, kontár maga ép úgy, mint a festő, ki e titkokat nem ismeri. A nő pedig, aki megtanulta, hogy a kelme drágasága az öltözék szépségét csak kevésbé emeli s ami ezt tulajdonkép eszközli, az a legjobb szín s a legszebb forma, mondjuk, az a nő, ha szegényen megy is férjhez, értékesebb kelengyét visz magával, mint azok, kik százezrekkel birnak, de n e m t u d n a k ö l t ö z n i.

Ranzoni után E. Illés László.

H I R E K

az irodalom, művészet és közművelődés teréről.

Vasuti tanfolyam. A mint megbízhatóan értesültünk, a már 7 év óta szép sikerrel fennálló vasuti

szaktanfolyam, melyhez a beiratások szeptember hó végéig a budapesti kereskedelmi akademián naponta történnek, október hó 1-én nyitattik meg. A megfelelő iskolai képzettséggel bíró ifjuságnak alkalom nyílik 5 hó alatt oly szaktudományokat szerezni, melyekkel a résztvevők önmaguknak biztos állást állapíthatnak meg.

„**Uj nemzedék**“ czimu, uj ifjusági hetilap fog okt. 1-én megjelenni Kálnoki Henrik és Vasvári Ferencz szerkesztése mellett. A lap iránya egy leend a koréval, a haladást tartván jelszoul; — szelleme egy leend az ifjuság szellemével, melynek fővonása a nemesség és hazafiasság, mit ápolni és erősíteni főtörékvése leend; — czélja az ifjuság szellemi művelődésére hatni, azt elősegíteni s erre eszközöket nyújtani. Működése felkarolja mindazon tárgyakat, melyek a magyar korona országainak középtanodáiban előadatnak. Vonzó s az ifjuságot megillető szépirodalmi részen kívül a lap tetemesb részében lesznek a tudomány egyes ágaiba vágó ismertetések, dolgozatok. Havonkint valamely tétel megoldására, vagy ismertetésére díjas pályázat nyitattik, arra ügyelvén, hogy egy középtanodai tanuló minden nehézség nélkül készíthessen pályamunkát. — A pályamunkákat szaktanárok fogják kitzüni és megbírálni. — A lap nagy negyedrétealakban, csinos kiállítással egy egész vagy másfél iven minden vasárnap jelenik meg, s előfizetési ára oly csekély, hogy a legszegényebb tanuló is megszerezheti. — Előfizetési ára egy egész évre 4 frt, felevre 2 frt, negyedévre 1 frt. — A kiadó-hivatal, hova az előfizetési összeg küldendő, Budapest, VI. szivutcza 36. szám alatt van.

A Magyar Lexicon kiadója, a budapesti Rautmann Frigyes czég, egy köriratában kijelenti, hogy Hírhager fővárosi könyvkötő, ki a „Magyar Lexicon“-hoz állítólag izléstelen, a munkát jellemző kitételeket föl nem tüntető és fölötte kicsiny méretű könyvfedeleket készített, azokat a kiadó megbízása nélkül árulja; — továbbá, hogy a tulajdonképeni eredeti Rautmann-féle kemény bekötési könyvtáblák a „Magyar Lexicon“-hoz 8—10 nap mulva fognak elkészülni.

Hunyadi Költemények czimü gyűjteményes munkára hirdet előfizetést Városh Mihály, polgár-iskolai tanár. Mintegy 40—50 írónak azon verseit fogja tartalmazni, melyekben Hunyadi János, László vagy Mátyás magasztaltatik. A f. évi november 10-ig szerkesztőhöz (Temes-Lippára) beküldendő előfizetési ára 1 frt. o. é. A tiszta jövedelem a Lippán fölállítandó kisdóda javára adatik.

K Ü L F Ö L D.

— **Bosznia** közigazgatási szervezetének megalapítására hivatott föl a két birodalomfél kormánya a közös kormány részéről. — **Szapáry gr.** a Spreca völgyben nyomul előre a kelet-boszniai nagyszámu bosnyák-mohamedán fölkelők ellen. — **Görögország** háborura készül a határigazítást megtagadó porta ellen

— **Mithád pasa** hazatérhetési engedélyt nyert, egyelőre Krétába utazik. — **A német** birodalmi gyűlés a socialismus ellen irányzott törv.-javaslatot Bismarck hg. védőbeszédére egy 21-es bizottsághoz utasítá. — **Anglia hölgyei** Beaconsfield lordot és Salisbury marquist hazafiúi érdemeik elismerésül 1000 font sterling értékű, ezüst művű, allegorikus tiszteletajándékkal fogják meglepni. — **Triesztre és Trientre** táplált igényeit Olaszországnak, több olasz lap hangsulyozza.

Helyi tárogató.

— **Jótekonyczélú táncmulatság.** A harcztéren sebesült debreczeni illetőségű hadfiak javára és a debreczeni mozgósítottak elhagyott családjai fölsegelésére alakult „segélyző-egylet” — mint értesülünk — folyó évi október hó 7-én a helybeli „Korona” szálloda termében táncmulatságot fog rendezni. — Belépti-jegy ára két frt. — A mulatság kezdete 9 órakor. — Jegyeket majd előre válthatni Szepesi Antal, Rott testvérek és Rochlitz Arthur urak üzletében. A „segélyző bizottság” tagjai: Bethlen-Mikó Róza grófnő, Csanády Ödönné, Dalmy Károlyné, Dragota Sándorné, Ferenczy Aladárné, Holländer Gyuláné, Huzly Louise, Kovács Dánielné, Leeb Pálné, Sesztina Lajosné, Varga Ferenczné és Veres Lászlóné urhölgyek. — Éljenek !!

— **Régi ismerősünk Bogó Alajos** kedvelt népszínműénekes visszatérván Párisból, jelenleg Ujvidéken a Csóka Károly igazgatása alatt működő magyar színtársulat tagja. E társulatnál van Breznay is, ki a vidék egyik leghasznavehetőbb komikusa.

(s) **Nyilatkozat.** Sajnálattal esett tudomásomra a t. szerkesztő urnak a mult számban közzé tett nyilatkozatából, miszerint „némelyek”-nek tetszik a Délibáb 35-dik számában megjelent „Egy nagyságos ur” czimű közleményemben foglaltakat, — daczára, hogy abban nevet nem is említék, — egy általam személyesen (de sehogy sem) ismert, szerkesztő urral baráti viszonyban élő, városunkban, mint valódi gentleman ismeretes s polgári tulajdonainál fogva is tisztelt egyéniségre magyarázni.

Az igazság érdekéhez hiven, de különösen t. szerkesztő ur iránti határtalan tiszteletemnél fogva, — hogy megmutassam, miszerint semmi esetre sem éltem vissza nagy becsű bizalmával, — kötelességemnek ösmerem — minden felszólítás nélkül — kinyilatkoztatni: én a kérdéses cikkben legtávolabbról sem azon t. egyéniségről akartam megemlékezni, — kire „némelyek” szeretik magyarázni, — miután én nem vagyok azon szerencsés helyzetben, hogy azon férfival akár otthonjában akár polgári vagy political életében ösmeretségben lehetnék, — vagy volnék.

Hogy irhatnék én egy ismetlen emberről? Ha irtam, — irtam egy oly emberről, kít személyesen ösmerék s kivel enmagamnak esett meg a leirt affaire.

Egyébiránt, ha e nyilatkozatom daczára is megmaradnak azon „némelyek” alaptalan s mondhatni ne-

vetséges föltevéseik mellett és ha ne talán a kérdéses uri ember is magára vél ösmerhetni közleményemben (amit ugyan nem akarok fel se tenni) — hogy megmutassam, mennyire csalódnak, igen szivesen szolgálók — de nem a lap utján — az általam leirt nagyságos ur nevével is; most csak annyit, hogy az nem debreczeni lakos; de közel hozzánk lakik hol jogacadémia is van!

— **Az athleticai club** folyó hó 23-án, azaz hétfőn délután 5 órakor a főiskolai tornateremben fontosabb ügyekben választmányi gyűlést tart, melyre a t. cz. választmány tagjai meghivatnak.

— **Figyelmeztetés.** Mindazok, kik Debreczen sz. kir. városnál a mult hónapban megejtett tisztujítás alkalmából állomásokra pályáztak, s beadott kérvényeiket ez ideig ki nem vették, értesítettnek, hogy folyamodványokat alólírottnál (megye-ház) d. e. 11-től 12 óráig, — délután 3-tól 5 óráig terjedő időközben átvehetik. — Debreczen, szept. 19. 1878. Lukács Emil, főispáni titkár.

— **Lánczra verte** s az asztal lábához bilincselte egy Debreczen határi tanyás gazda szarka természetű nöcselédjét, mert már 2 ezüst kanalat eltulajdonított és ráadásul ismételve meg is szökött. Az egész inkább rémités akart lenni és a nagyobb megrovás alá eső hiba a dologban leginkább az volt, hogy a különben négy méter hosszú könnyű láncz a leány nyaka köré lakatoltatott. A leány azonban szerét ejtve, megszökött hazulról és pedig lánczostul s jajveszékelve egy közeli vasuti állomásra futott, hol könyörületes utasok raktak össze számára pénzt, hogy a városba jöhessen. A vizsgálat ez önhatalmu és tagadhatatlanul brutális bánásmód miatt a tanyás gazdalkodó ellen folyamatban van.

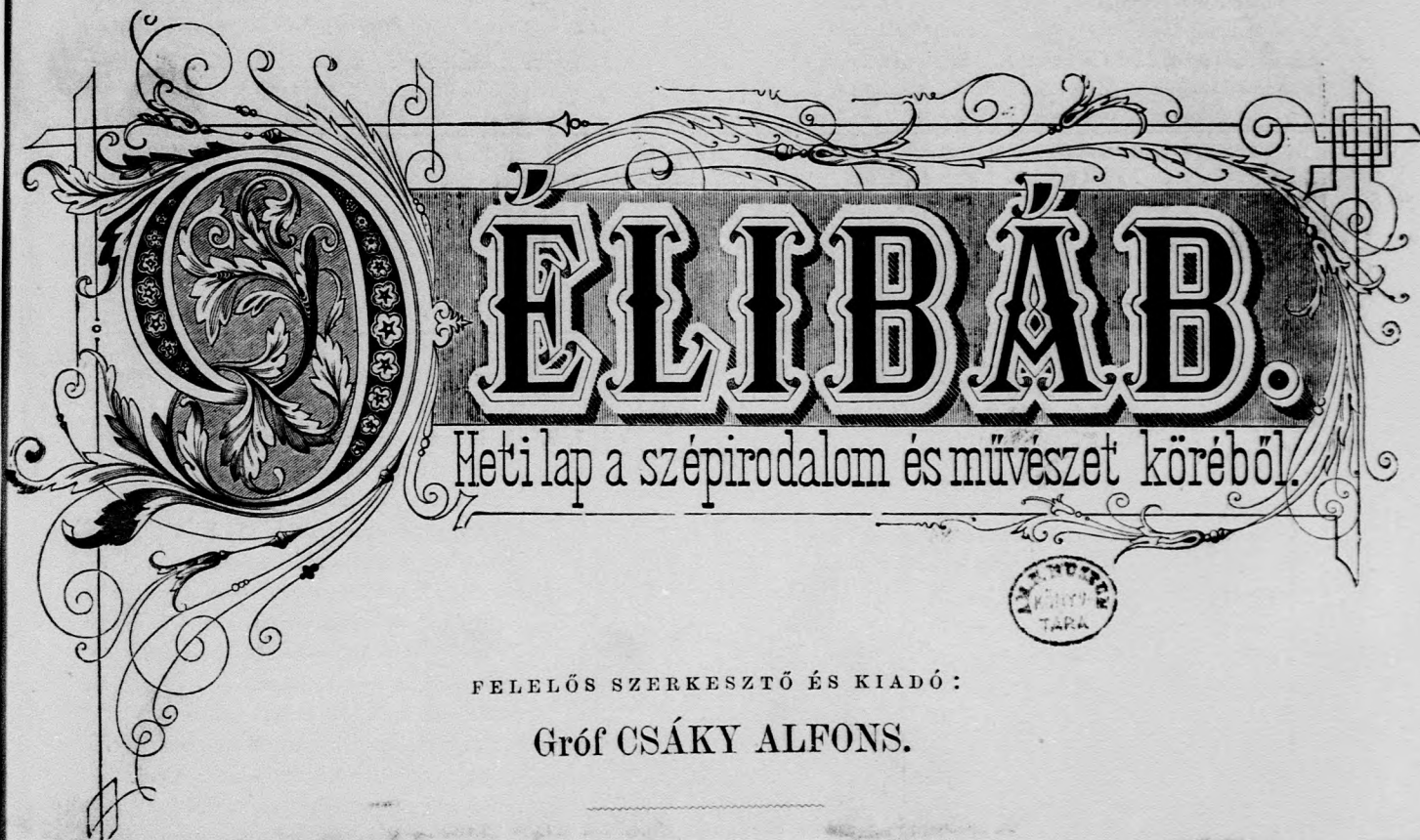
— **Az Európa** kávéház új bérlőt nyert Stettner Pálban, ki ezen helyiségeket tataroztatván, holnap, azaz szombaton délben meg is fogja nyitni.

— **Kitünő dinnyét, szőlőt** s egyéb finom gyümölcsöket jutányos áron vásárolhatni a helybeli kertészegyesület czegléd utczai bolthelyiségében, hol befőzésre alkalmas csemegék is kaphatók.

— **Gr. Szapáry Gyula** orsz. képviselőnek kereskedelmi miniszterré való kineveztetése mint a fővárosból értesülünk legközelebb fog közzététetni.

TARTALOM: 1. Egyedül. (költ.) Dengi János. — 2. Az orr tragoediája. (beszély.) Lauka Gusztáv. 3. Byron és Shelley. 4. Mese. (költ.) Aradi József. 5. Budapesti levelek. 6. Levélírás után. (költ.) Marquis Jean d'Or. — 7. A szerelem sötét verem. B. R. M. — 8. Tárca: A divat zsarnokság vége. E. Illés László. — 9. Hírek az irodalom; művészet és közművelődés teréről. — 10. Külföld. — 11. Helyi tárogató.

BORITÉK: Heti naptár. Sakktalány. Számrejtvény. Helyesen megfejtők nevei. Szerkesztői üzenet. Végyes. Kiadói üzenet. Hirdetések.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

Gróf CSÁKY ALFONS.

Megjelen minden pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	6	frt.
Fél évre	3	frt.
Negyed évre	1	frt. 50 kr.

A lapot érdeklő mindennemű közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Szerkesztői iroda és kiadó-hivatal: Varga-utcza 2256.

Hirdetéseket lapunk számára elfogad HAASENSTEIN és VOGLER hirdetési irodája Budapesten és Bécsben, valamint GOLDBERGER V. Budapesten és kiadóhivatalunk.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1878.

HETI NAPTÁR.

Szeptember.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár	Izraeliták naptára	NAP		HÓRÓD	
					kel o. p.	nyug. o. p.	kel o. p.	nyug. o. p.
21 Szomb.	Máté evangélista	Máté	9 Joachim	23 S. Ki Zrabo	5 47 5	59 1159	3 27	
22 Vasár.	F 15 Mór. vért.	F 14 Mór	10 A 14 Menodora	24	5 48 5	58 regg	4 0	
23 Hétfő	Tekla, Linus	Tekla	11 Teodóra	25	5 49 5	56 1 19 2	24	
24 Kedd	Gellért püspök	Gellért	12 Autonom	26	5 50 5	54 2 44 4	47	
25 Szerda	Kleofás vértanu	Farkas	13 Kornél Soma	27	5 51 5	52 4 8 5	7	
26 Csütör.	Cziporján, Just.	Nilus	14 Sz. ker. felm.	28	5 53 5	49 5 35 5	25	
27 Péntek.	Kozma, Demjén	Eleazar	15 Nicetás	29 Böjt, év vég.	5 54 5	47 7 5 5	44	

SAKKTALÁNY.

Kadaresytól.

(Lóugrás szerént megfejtendő.)

is	jár	czád	le	ma	két	zig	át
Or	lem;	gad	mind	szá	ő	Tán	or
csók	igy	kedj	ne	ja	raj	kad	ki
Ak	van,	100	sor	ve	kő	czád	tad,
a	tás	bám,	te	mincz	jár	is	re
hat	kor	a	nem	*Ba	lem,	har	ra
ta,	kar	kol	ne	lom	Ne	de	csat
si	sze	ad	tad?	Ha	tan.	Mil	sze

SZÁMREJTVÉNY.

Kadaresytól.

- 1, 2, 3, 4, 5. — Az a kérdés, kitől kapod?
Sokszor aranyért nem adod,
Mert kedvesebb az adója. —
Máskor ám meg mindent elront,
Élted rendjén is sokat bont;
Ilyenkor aztán nem bánád,
Ha soha többé nem látnád;
Mert benned s rajtad tud ülni,
Tőle nem birsz menekülni.
- 5, 1, 3, 2, 1, Öss-evissza átszurkálják,
Apró darabra vagdalják;
Mégis végre kiegészül,
Ugy szebb, hahogy otthon készül.
- 1, 3, 2, 1, Csak főd nyugodt, s higgadt legyen,
Ugy boldog is lehetsz — velem;
De ha szeles a kocsisod:
Ostorral sem igazítod.
- 6, 7, 8, Sokan elmondanak
Engem sajtájuknak:
Könyv, ujság, téglá,
Asztal, szék, téka,

Épen ugy emezek,

Mint vas, s rézlemezek.

8, 7, 8, Ha kegyes: ugy méltó tiszteletre,

Ha gondja van a gyöngö lellekre.

De aztán csak ne politizáljon,

Imádkozzék s szépen prédikáljon.

De ha bigott, s a csudát terjeszti:

Hiveinek becsülését veszti. —

6, 7, 10, Kényelmes és tiszta legyen,

Ne mély völgyben, — inkább hegyen.

Jobb, ha a szél bontogatja,

Mint az árviz elsodorja. —

10, 7, 6, 7, 8. Százféle alakom szokott nekem lenni,

De azért egyetlen hasznom lehet venni.

5, 6, 7, 10, 5, Előbbinek vagyok sógora a bálban,

Hónalj alatt szoktam lenni a szobában.

3, 4, 5, Nyáron nem fogja a balta,

Csak télére való munka;

Akkor pezsg az élet benne,

Mintha csupa villám lenne.

8, 4, 5, Hajdan, ha a munkát hanyagul végezték:

Fülöket az ajtófélféhez rászegeszték.

Ma pedig már épenséggel

Bizony nem is győznék szeggel.

8, 9, 10, 9, 6, Dante s Plutó ösmerősi,

Háromfejű kutya őrzi.

6, 9, 8, 9, 10, Ha e z t gyakran elkövetem:

A bokámat megüthetem.

5, 4, 10, Ha ilyen a lányka szeme:

Szelid ábránd legyen benne.

4, 3, 1, 5, E z t addig mondhatom magamról:

3, 4, 6, 1, 3, Mig e z el nem száll agyamból.

5, 4, 3, Ha jó a cikik: e z t mondhatjuk róla.

Pattanásnak gyakran e z a sorsa.

1, 2, 2, 7, Szép név leánykánál, de akkor többet ér,

Ha az arc és termet a szép névvel fölér.

8, 9, 6, 5, 7, FÜRGE táncban mit ér a derék tartása?

Ha rezgővé nem lesz a láb gyors járása.

1, 2, 1, 6, Ki ezt nagy teherrel teszi:

Anyagilag hasznát veszi;

De ha magát erőlteti:

Derekát is kitörheti.

7, 5, 9, 3, Ezred óta beszélgetik:

„Egy legyen egész világon“,

S abban egy fő rendelkezék

A mennybeli boldogságon.

Kár vele időt tölteni,
 Ugy sem lehet abból semmi!
 1—10. Tíz betüből sok ki telik,
 Ha sokfelé szedik veszik;
 Ha ily módon rakod egybe:
 Válik gyönyörűségedre.
 Bár harmincz év előtt termett:
 Sok dicsőre emlékeztet.
 Szabadsághareczunk évére
 Fölbuzdul a magyar vére.
 Megfejtési határidő okt. 4-ke.

A „Délbáb“ 36-ik számában közölt sakkalány
 érteménye a következő:

Darutollas kalap van a fejemen,
 A faluban nyalka legény a nevem;
 Mind úgy hívnak, mind szeretnek a lányok
 De én azért még se' járok utánok,
 Mondhatja már száz is nekem hogy szeret;
 Egyse csalja többet meg a szivemet!

A számrejtvény érteménye pedig: „Bábel tornya.“
 Helyesen a következő t. előfizetőink fejtették meg:

A debreczeni ref. tanítóképezde olvasóköre nevében: Duró János; Győry Zsuzsika, Nemes Ilonka, az első éves papnövényedékek Ungvártt, Friedland Berta, Markovits Benó, Buday Vilma, Kálnoki Matild, Nagy István, Tóth Katinka, Fenyves Aranka, Böhm Szerafin, Kövesdy Mariska, Weisz Nina, Hevessy Géza, Vass Flóra, Karász Jenő, Német Berta, Kőrösy Katalin, Herczeg Klára, Vörös Sándor, Lehoczky Biri, Kardos Ferike, Nánassy Erzsike, Hochstätter Irma, Steiner Hermine, Péchy László, Zivuska Ferenczné, Komjáthy Piroska, Halassy Jolán, Kis Erzsike, Fekete Albert, Erdélyi Gyula, Málon Berta, Mikita Elek, K. I. Wéber Gyula, Sárközi Ida, Kaizler Katalin.

A szerkesztő üzenetei.

G. A. Helyben. „Legény fogás“ nemsokára jönni fog;
 — kérünk tárczacikkeket, ha lehet.

T. J. urhölgynek Helyben. „Az én jó anyámhoz“
 gyenge ugyan, de javitunk rajta, — csak előre, tán jobb is sikerül.

K. Gyula Helyben. A gyorsírásról szóló cikke nem fog elmaradni, — szívesen veszünk e tárgyban terjedelmesebb munkát is.

W. Jákó Budapest. A pályázati értesítés a „Délbáb“
 33-ik számában jelent meg.

B. R. M. Budapest. Szíveskedjék úgy intézni, hogy a
 levelek legfeljebb szerdán reggel kezeink közt legyenek. Az elsőért köszönet.

Rautmann Frigyes könyvkiadóhivatalának
 Budapest. A küldött „Magyar Lexikon“ füzetéből a 2-ik
 füzet hiányzik. Kérném azt utólagosan megküldeni, mert a
 nélkül az egész mit sem ér.

V e g y e s.

(s) **A boldogságról.** „Vajjon boldog lesz-e szegényke?“ — kérdi magában a gyermek bölcsője mellett álló atya, vagy anya, midőn a kisded vidám, gond nélkül mosolygó szemeibe tekint.

És ezt nem kérdi ok nélkül!

Hisz egy váratlan pillanat, mily gyorsan rabolja el tőlünk azt az egyetlen drága kincset, mely életünkben szeré életét, ereinkből vérét. A sors szeszélye nem törődik velünk, csak ki legyen elégitve telhetetlensége.

Az atya a bölcső mellett áll s a szendergő anyalka arczáról már is leolvasni véli a megnyugtató feleletet. Mintha megértené az öntudatlan gyermek az atya aggodalmát; mintha tudná, hogy szemléletében szivét a jövő gondjai már előre is igénybe veszik s mintha megértve a kérdést válaszolni óhajtana: mosolyra kelnek ajkai s hadonázó kis kezecskéivel mintegy magához igyekezik szorítani a boldogságot.

— „Vajjon eléri-e szegényke?“

Hisz ártatlan élete még üres, tiszta lap s az atya és anya hatalmában áll erre a boldogság alapját legáltalabb körvonalaiban megrajzolni.

És ha így elmélyedünk gondolatainkban; a gyermek szende, ártatlan mosolyával azt látszik tőlünk kérdezni: „Atyám, anyám! mit értesz te a boldogság alatt?“

Mit értünk a boldogság alatt?

Meg lehet-e határozni azt a valamit, melynek „boldogság“ nevet adott a halandó ember? Meg lehet-e határozni a boldogságot, mely ezer meg ezer alakban, emitt nyugalom, amott nyugtalanság; itt lázas várakozás, remény, hit és szeretet, ott nyugodt meglegedés, elért vágyak stb. stb. alakjaiban él közöttünk, bennünk és velünk? Mely egyszer ég felé repdes, — másszor kényelmesen fészkel a földön, mely néha állandó hangulatot, néha pedig pillanatnyi érzetet fogad el képviselőjének!?

Maradjunk ez alkalommal mi is a gyermek bölcsőjénél s fűzzük a felvett tárgyról az eszmemenetet tovább!

Vannak, kik a szerencsében ismerik fel a boldogságot s viszont. Pedig én azt hiszem, hogy a szerencse a boldogság legvakmerőbb ellensége. Aki a szerencsét hajhászva az távozik a boldogság forrásától; ki a szerencsével köt barátságot, öntudatlanul lett ellensége a boldogságnak. E kettő egyközűen futhat ugyan egymás mellett, de végpontjaikban soha egygyé forni nem fognak. A távolban szerencsét hajhászó, talán szobája egyik szögletében lehetné fel a boldogságot.

A boldogság ott kezdődik, a hol a szerencse végződik!!

A boldogság eszméje, lényege, bennünk, egyéniségünkben, természetünkben, saját eszünkben rejlik, ettől nyeri értékét is. A boldogságot csak az esetben tudnók körvonalozni, meghatározni, ha annak természetét saját eszünk természetével sokszoroznók.

„A boldogság soha sem jár magában, mert velünk él; nem kívülünk létezik, hanem egyéniségünkben rejlik az!“

Küzdeni a boldogság után, vágyakkal birni, — nem eredménytelenül — ez a valódi boldogság!

Van azonban mégis egy neme a valódi boldogságnak; mely kizárja magából az idealismust, szigorú öntudatosságot; mely az örök érvényű természet s emberi akarat között különbséget, korlátot nem lát se boldogság: — a gyermek boldogsága!

Az a boldog, az a valóban boldog gyermek kor!

Lelkünk még tiszta. Mert ama eredeti összhangból melylyel s melyben születünk mit sem orzolt el tőlünk a sors kegyetlensége. Szívünk érzelmei, lelkünk élete s a nagy világ között még fennáll a teljes harmonia s az ellenmondásnak még árnyéka sem vetett keblünkben gyökeret. A világ bajai, szenvedései, fájdalmai korlátolt öntudatunk látkörén túl esnek s lelki szemeink csak délibábként előttünk lebegő boldogságon legelnek: a háttért a boldogság valóság nem láthatja. Szellemi életünk még mit sem tud az élet ama vonzó és taszító erejéről, mely oly sok esetben egy személyben lép elénk, hogy szembe állítson más akaratot — saját akaratunknak!

Nézzétek a gyermeket! Benne a boldogság, mint erkölcsi és szellemi tényező jelentkezik, ösztönszerű természetét az ártatlanság szűzies tisztaság zománca vonja körül s ez ártatlanság az, mely öntudatlan boldogságnak éltető forrását képezi!

Nézzétek a bölcsőt? Benne bár öntudatlan, tehetetlen, de boldog lény fekszik, ki ép öntudatlan állapota folytán teljmértékben nevezhető valóban boldognak.

És csoda-e ha az ember szive elszorul ama nem csekély jelentőségű gondolatra:

„Vajjon a jövőben is boldog lesz-e szegényke!“

Képzletünk elé tolul ilyenkor a világ csalárdsága, ravaszsága, mindennapi tévelyei, bünei, ezernemű bánatai, fájdalmai és gondoljai s e nagy zürzavar közepette önkénytelenül felsóhajtunk: e kis teremtes honnan vendi a szükséges lelki erőt, hogy ellent állhasson a kisérteteknek, hogy a naponkinti fájdalmak daczára képes legyen fentartani reményét, a világ csalárd fogásai ellenére elég ereje legyen a hitet szívében megőrizni s a szeretetet táplálékkal ellátni.

És ily esetekben hányszor, de hányszor történik meg, hogy napok mulva egyszerre csak üres lesz — a bölcső!

Azt mondjuk ilyenkor, az égnek egy kis angyalra volt szüksége!

Oh igen! Az ég egy kis angyalkát hívott magához, hogy kiragadja e semmit érő boldogság karjaiból s egy örökké tartó boldogság édenébe helyezze át.

Kiadói üzenet.

— Felkérjük t. vidéki előfizetőinket, hogy folyó évnegyedre vonatkozó hátrálékos előfizetési pénzeket mielőbb kiadó-hivatalunkhoz beküldeni sziveskedjenek.

Új szálloda megnyitás.

Van szerencsém a nagyérdemű utazó közönséggel tudatni, miszerént **Debreczenben, a takarékpénztár épületében** levő söresarnokom felső részét szállodává alakítottam át

a „FEHÉRLÓ“-hoz

czimezve.

A nagyérdemű közönség eddigi pártfogását tekintve, oda iparkodtam, hogy szállodám minden igényeknek és kívánalmaknak megfelelőhessen, olcsóság, pontos kiszolgáltatásról jó hírnevem kezeskedik.

Miért is a nagyérdemű utazó közönség becses pártfogását kikérve; vagyok alázatos szolgálók

KOPECZKY JÓZSEF,
vendéglős.

Táncztanítási jelentés.

Van szerencsém a legnagyobb tisztelettel tudatni a n. é. szülékekkel, hogy a táncztanítás megkezdése céljából a fővárosból ujjalag lejöttem, s a tanfolyamot már **e hó 6-án** megkezdtem. — Midőn e tény a n. é. közönség becses tudomására juttatom, felkérem a t. szüléket, hogy gyermekeiket, nálam (lakásom Teleky-utca Gréf ház) mielőbb feljegyezteteni kegyeskedjenek. Órákat adok a ref. egyház leány-nevelő-intézetében, — valamint több magán házaknál is, a hol is a legdivatosabb tánczokban, s az elegáns testtartásban a legalaposabb oktatást fogom adni.

Tudatom egyszersmind azt is, hogy a már nálam tanult növendékek részére egy magasb tanfolyamot is nyitandok, a hol a legujabb s a fővárosban is nagy kedveltségnek örvendő tánczokban fogok oktatást adni, így a „menuette“, s az általam szerzett „styrie a la cour“ tánczokban is. A bekövetkező szüretnek alkalmával, az esetleg e miatt elmaradó növendékek mulasztásai helyre fognak pótolatni.

Ajánlva a n. é. közönség nagybecsű kegyeibe magamat, maradtam

tisztelettel

MÜLLER LAJOS.